

A. HANS

A. HANS
BOERENKINDEREN

BOERENKINDEREN

BOERENKINDEREN

door

A. H A N S

TWEEDE DRUK

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

't Was vijf ure. Dof klonken de slagen uit de ouderwetsche, bruine kastklok.

Elodie Vermeersch had zich gekleed, niet gekleed als op andere dagen in haar grijzen, half versleten rok, in het katoenen jak, waarvan de opgestroopte mouwen de bruine armen lieten zien, maar in haar beste gewaad, dat alleen op Zon- en feestdagen te voorschijn werd gehaald.

Haastig had het meisje ontbeten en nu groette ze haar ouders, die nog slaperig bij de tafel zaten.

— Alloh, dag Elodie, God beware je vandage... vermaak je wel, maar in eere en deugd... en 't avond bij tijden thuis zijn, zei moeder, haar dochter een kruiske gevend.

— Je hebt geld genoeg mee, Elodie ? klonk vaders stem gewichtig. Geen armoê lijden... Je zijt de dochter van Vermeersch... amuseer je wel !

— Dag vadere, dag moedere, tot 't avond... en ik ga 'nen pand 1) meebrengen.

— Dag Elodie, galmde nog eens de stemme van de boerin en dan van den boer.

Het meisje ging heen en trippelde vlug over den boomgaard, die nu in de wonnige Meimaand met zijn wit en rozig dons prijkte en heerlijk geurde.

Met diepe teugen ademde Elodie de heerlijke ochtendlucht in, terwijl ze even staan bleef, als overweldigd door den aanblik der omliggende velden, die zoet droomden in den morgenstond.

1) kermisgeschenk.

Elodie was een ontvankelijk meisje en ze zag de schoonheid der weelderige natuur, ze waardeerde 't genot van het buitenleven, ze voelde zich thuis op het land, waar ze zich nimmer verveelde, nimmer verdroot, omdat ze haar bekoorlijk Vlaanderen beminde.

— 't Zal schoon weere zijn vandage ! juichte ze, en weg schoot ze op 't wegeltje tusschen de nog groene, maar reeds veelbelovende korenvelden, wier halmen zachtken ruischten in 't hen streelend zuidenwindje.

Iets wazigs lag over de akkers, en de boomenrijen en elzenkanten, die ze omlijsten, leken nog onwezenlijk, maar de zonne zou ginds achter den heuvel verrijzen en met haar wonderlijk stralenspel al de nevelen verdrijven en Vlaanderen overgieten met haar leven-wekkend licht.

Elodie Vermeersch ging heden naar Brugge, waar de beroemde bloed-processie zou uitgaan. De zoo lang verwachte en reeds veel besproken dag was dan toch eindelijk gekomen, en Elodie was van alle akelige gedachten — slecht weer, het een of ander beletsel, dat onverwacht komen kon, een ongesteldheid — bevrijd. Nu was ze op weg naar de stad... niemand of niets kon haar nog weerhouden.

Haastig vervolgde ze haar weg, en tusschen al dat groen gelek ze zelf een blomme. Schoon was ze met haar blozend wezen en zacht blauwe oogen, beschaduwde door lange wimpers. De regelmatige gelaats-trekken waren nog meer bekoorlijk door de kinderlijke onschuld, welke er over verspreid lag. Het weerbarstig krullend haar werd slechts met moeite bedwongen door 't eenvoudig hoedje, dat Elodie, evenals de meeste boerendochters, gekozen had in vervanging der ouderwetsche muts, de dracht der vrouwen. Elodie was niet grof gelijk vele dorpsmeisjes, die reeds

vroeg 't zware boerenwerk moeten verrichten, maar lang en slank, « te deerlijk » meenden sommige jongelingen, die liever een « kloek, struisch vrouw-mensch » zagen, geschikt om « bazinne eener hofstêe » te zijn. Maar moeder Vermeersch wist wel, welk een goede hulp ze aan haar eenig kind had, want al was Elodie niet zwaar gebouwd, ze kon haar handen toch roeren als de beste, en wie haar tot huisvrouw kreeg, zou zich in dit opzicht niet te beklagen hebben.

Elodie hoorde in de verte stemmen, en ze spoedde zich nog meer, om niemand te ontmoeten, want ze zou met geen vriendinnen naar Brugge gaan, en was gisteren — Zondag — opzettelijk thuis gebleven om geen afspraken met dorpsmeisjes te moeten maken.

Maar eensklaps klopte haar hartje sneller, en haar borst begon te zwoegen, terwijl een gloeiend rood haar gelaat kleurde.

Ginds onder de linde bij de kruisstrate stond een jongeling, die scherp naar dezen kant keek en nu het meisje eenige schreden tegemoet kwam.

— Dag Elodie... ik ben zoo blijde dat ik je zie ! riep hij reeds van ver.

— Dag Fons, groette ze bedeesd. Sta je daar al lang? vroeg ze dan.

— Een kwartierke... ik was al benauwd, dat je me vergeten hadt.

— 'k En doe, Fons....

De jonge lieden naderden den boom, die tusschen zijn breede takken een houten kapelleken droeg, met een plaasteren O. L. Vrouwe-beeldje; op het kasje prijkte thans een ruiker bloemen, de stille hulde eener vrome ziele aan Maria, in deze haar gewijde maand.

— Eerst een gebed lezen, Fons, zei Elodie, en ze knielde op 't vermolmd bankje in 't lange, bedauwde

gras en hief haar zoet gelaat naar 't beeldje op, dat bemoedigend naar het meisje scheen te glimlachen. Fons had zijn pet afgenomen en knielde naast de maagd, en gedurende eenige oogenblikken bleven ze half luid prevelend in deze houding, onder den statigen boom, die drupte van den dauw.

— We gaan, zei Elodie. We moeten ons toch niet haasten voor den trein, Fons?

— Voor den trein? We gaan niet met den trein naar Brugge... we gaan vaneigen niet met den trein, antwoordde de jongeling lachend.

— Ge wilt toch niet te voete !

— Te voete ! Bah, ik zou met joen alsan 1) willen te voete gaan, al was 't naar 't einde der wereld, Elodie. Maar we hên geen tijd, hé... en daarvoren zullen we te voete naar Lepelare trekken en daar de tram nemen. Op den trein zoûn al je vriendinnen bij je komen en we moeten alleene zijn. Een wandelingske naar Lepelare !... 't is een uurke en we zijn meer dan vroeg genoeg te Brugge. Wat peins je er van, Elodie ?

— Wat zullen de menschen zeggen? vroeg het meisje nog aarzelend.

— De menschen ! Ze gaan dat niet weten ! En laat ze nog zeggen wat ze willen; als ze over ons kouten, 2) zwijgen ze over een ander. En ze mogen 't weten, dat we eerlijke verkeeringe hebben.

Elodie was al overwonnen. Een wandeling met Fons langs de stille velden, in dezen heerlijken morgenstond ! Neen, ze maakte geen tegenwerpingen meer, en het tweetal ging verder, eerst nog wat zoekend naar woorden, Elodie vooral, maar dan lustig keu-

1) altijd. 2) kletsen.

velend, reeds genietend van den langen dag, waarin ze bij elkander zouden zijn.

Het Oosten scheen nu in vuur... De zonne was daar ! Statig verrees ze boven den heuvel en als bij tooverslag veranderde het landschap. De nevel trok op, alles baadde zich in 't zonnelicht en Vlaanderen lag daar, met zijn vruchtbare akkers en weiden, zijn vroolijke hoeven en schilderachtige huizekes, wier wit gekalkte gevels vriendelijk afstaken tegen den groenen achtergrond, met zijn grijze torentjes, half verscholen achter 't loover, zijn donkere molens, welker wieken langzaam draaiden in 't suizend windje. Ja, dat was 't schoone, gezellige Vlaanderen !

Maar op 't land bleef het stil. Men hoorde thans niet 't blij geschal van den koeknaap, die anders op dit uur zijn logge dieren naar de weide of langs den graskant der wegen geleidde. Geen fluitende boevers zaten op de kloeke paarden, of op de schokkende karren, geen eggen, geen ploegen, geen sleden werden naar buiten gesleurd. Heden zou de akker rusten, want 't was «Bloeddag» te Brugge, en van alle zijden trok 't buitenvolk naar de aloude stede. Elodie en Fons bleven niet lang meer alleen : ze hadden nu den «steenweg» bereikt en talrijke mannen en vrouwen met kinderen, minnende paartjes, gansche benden jongelingen, rijen meisjes begaven zich vol blijde verwachting naar Lepelare om er de tram naar de provincie-hoofdstad te nemen.

In het dorp was het nog drukker. Een groote menigte wachtte er de tram af. Men zag er kloeke, grove boeren, 't gelaat rood en opgeblazen, en de boerinnen, even dik en gezond, logger nog door de ruischende, donkere kleedij, de muts met roode of blauwe linten of kunstbloemen in schreeuwende kleuren, zware

gouden bellen aan de ooren, een grof-gouden keten met kruis om den hals; men zag er ook magere, beennige, hoekige mannen, versleten voor den tijd door den zwaren arbeid, en vrouwen, al gebogen voor den ouderdom, sjofel gekleed, en kinderen, aangedaan als groote menschen. Schreeuwende, druk-babbelende jongelingen en gichelende meisjes verdrongen zich reeds in een der talrijke herbergen, dronken een groote pint bier, maakten, meestal flauwe, grapjes met elkander, blijde dat ze eens los waren uit 't gewoon gedoe, het harnas van 't dagelijksche werk, het sloven van den morgen tot den avond.

Niet ieder ging met de tram. Fietsen snorden voorbij, de rijders diep gebogen over hun stuur, trappend uit alle macht, schreeuwend naar hen, die den weg versperden; automobielen verwekten van tijd tot tijd een heftige beweging van schrik onder de wachtende schare, die op 't helsch gedaver en 't getoet angstig zich terugtrok tot tegen de huizenrij. Men zag tilbury's van welgestelde landbouwers, die eenigszins minachtend naar 't tramvolk keken, bankwagens, opgepropt met buitenlieden, huifkarren, waarin men houten stoelen voor de passagiers had gezet, versleten sjeezen, welke met spotgelach werden begroet, doch kalm voortschokten over de ongelijke keien.

Elodie en Fons hielden zich wat terzijde en zagen al die drukte rustig aan. Het meisje vertrouwde op de hulp van haar vriend, en zooals hij daar stond, in zijn eenvoudig, maar deugdzaam costuum, 't ronde hoedje wat achterover, zoodat 't mannelijk open gelaat met de van wilskracht stralende oogen, nog beter tot zijn recht kwam, was Alfons Dhondt een kloeke zoon van 't Vlaamsche land. Hij vormde met Elodie, wat men noemt «een schoon paar». Beide wa-

ren kinderen van welgestelde ouders — Elodie's vader werd zelfs rijk genoemd — en zoo ze elkander trouw bleven, zouden ze ongetwijfeld eens baas en bazine eener schoone hofstede kunnen worden. Maar ze moesten geduld oefenen, want Elodie was pas twintig jaar en Fons moest nog loten 1), nu in Januari aanstaande. Toch zou de jongeling weldra aan boer Vermeersch vragen, of hij met diens dochter verkeeren mocht, «want ik en zou niet geerne zien, dat een ander je voor men neuze wegpakte», had hij tot Elodie gezegd, «en als we weten, dat w'elkander hebben, kunnen we stille wachten.»

— Daar is de tram! klonk het, en een schok voer door de menigte, die nu als één massa naar voren drong, tot vlak bij de rails, zoodat de machinist de stoomfluit luid gillen deed, om ongelukken te vermijden, en, toen dit nog de gewenschte uitwerking niet had, liet hij wolken stoom uit, waarvoor de schare woest achterwaarts week.

De tram reed nu snel voorbij en een conducteur riep van 't platform :

— Seffens komt er een andere !

— Deze zit al stampvol, zei Fons, er en kan geen man meer in.

— Wat een volk, wat een volk ! riep Elodie opgetogen. 't Is wreed, zoovele volk, zei ze nog, naar de gewoonte der Vlamingen, haar woorden bevestigend door een aantal herhalingen. Weldra kwam de bijzondere tram en ieder weerde zich om een plaatsje te veroveren; het was een gedrum, gestoot, geduw onder luid roepen, schreeuwen... helaas ! vloeken zelfs, maar alles verliep wel en niemand moest blijven staan.

1) Thans is de loting in België afgeschaft.

Fons had Elodie opgeheven als een kind, en ze op het platform gezet, en dan, met zijn gespierde armen eenige mede-passagiers terugduwend, sprong hij ook op de trede en zette zich naast het meisje op de bank binnen den wagen, hijgend zeggend :

— We zijn er toch !

* * *

't Grijsche Brugge scheen weer jong geworden. Op dezen zoeten, zonnigen Meidag was het niet de doode stede, waarvan onze Vlaamsche Bard zoo roerend zong, niet 't uitgestrekt begijnhof met zijn witgemutste en zwart gemantelde vrouwtjes, die als schimmen door de eenzame straten, langs de stille kaden, over de verlaten pleintjes sluipen. 't scheen veeleer de kloeke gemeente, welke de geschiedenis ons voor de oogen tooverf, het fonsch kloppende hart van den wereldhandel...

De statie spuwde volk en de Steenstraat geleeke een nauwe doorgang nu, waar de menigte niet stapte, maar vloeiende als 't donkere water in een der talrijke grachten. De vlaggen hingen zacht-wuivend aan de gevels, 't zwart, geel, rood zich vermengend met de pauselijke kleuren en scherp afstekend tegen de slingers en groene en blauwe tapijten, welke de balkons der rijken tooiden. Op de markt, waar 't foor was, stonden thans de tenten, kramen en molens gesloten. Uit den hoogen halletoren, welke gekroond was met zijn groenen meietak, schalde vroolijk de beiaard, het welkom toeroepend aan Vlamingen uit 't Vrije, 't Veurne-Ambacht, 't Meetjesland, aan Franschen, Zeeuwen en Engelschen, want de bloedprocessie, die zich heden door de eerwaarde veste slingeren zou, lokte toeschouwers van wijd en zijd.

— Hier zullen we staan, Elodie, zei Fons tot zijn meisje, met wie hij veilig tot in de Steenstraat geraakt was.

— Ja, Fons, maar we zullen nog lange mogen wachten, eer de processie komt.

— Zij je al moe? vroeg hij belangstellend.

— O, neen, ik... nu al moe zeker? en ze lachte om die veronderstelling.

Vroolijk keuvelend over alles wat ze zagen, zweetend in dien dichten menschedrom, voortdurend geduwd en gestooten, zoo beidden ze gelukkig en geduldig, omdat ze bij elkander waren.

Plots verbleekte Elodie even, maar onmiddellijk herstelde ze zich. Daar tegenover haar, voor 't bovenraam van een winkel, stond een jongmensch, met een knap niterlijk, en gekleed naar de stadsmode, zelfs te opzichtig om een echt heer te zijn. Zijn blik was op het meisje gericht en een ontevreden trek lag over zijn gelaat gespreid.

— Willen we een beetje verder gaan staan? vroeg Elodie. Zoûn we 't ginder bij de markt niet beter zien?

— Maar neen wij, en hoe hier uitgeraakt en daar zoo'n goed plaatsje gekregen? antwoordde Fons. We staan hier heel van voor en we gaan alles opperbest zien.

— 't Is waar, hernam de maagd, want ze wilde niet bekennen, dat ze om dien jongeling daar boven een andere plaats begeerde.

Haar vriend babbelde al weer over de woeling om hen heen, tot hij eensklaps uitriep :

— Zie eens aan dat venster boven dien goudwinkel... is dat Pol Masselis niet?

— Jaa 't, zei Elodie, en ze bloosde hevig.

— Hij heeft zeker een venster gehuurd... en dat

kost geld, vele geld... maar ie is rijke. En hij maakt geerne van zijn neuze, 1) doet lijk 't groot volk. Ik en wil geen kwaad spreken, maar om te zeggen lijk het is, Pol Masselis verteert algelijk 2) te vele, en het niet genoeg op zijn zaken en op die van zijn vader. Gaat hij naar de markt, ie en keert niet weere lijk ieder te noene, maar tegen den avond, want hij moet aan tafel gaan, koffie drinken, in de herbergen plakken met allerlei stadsheertjes, die op zijn beurze kloppen, en ie komt dan op de parochie terug, in den mond een dikke sigaar, waarrond een gouden papierke geplakt is, zijn wandelstok met gouden knop zwaaiend in de hand, zijn horlogeketen bengelend op zijn buik. Heb je 't gehoord, Zaterdag heeft ie zen eigen met een automobiël naar huis laten brengen... dat is toch iedereen de oogen willen uitsteken.

Elodie sprak over wat anders; Pol Masselis, de eenige zoon van den rijken boer van 't Lindenhof, had meermalen gepoogd haar 't hof te maken, doch ze gevoelde een afkeer van hem, en gaarne had ze nu elders gestaan om van zijn strakken blik verlost te zijn.

— De processie komt, ging het van mond tot mond, en een onstuimige beweging ontstond onder het reeds zoo lang wachtende volk. Ieder wendde 't hoofd zijwaarts, en rekte den hals; vaders staken hun kinderen omhoog, de achterste rijen drumden nog eens om een betere kijkplaats te veroveren, in alle ramen verschenen toeschouwers, zelfs op de daken zaten er nu.

Ruiterij opende den plechtigen stoet. De vaantjes der lansen dansten op en neer, want de paarden trapelden ongeduldig, als moeilijk in toom gehouden.

1) hangt graag den grooten heer uit. 2) toch.

Het volk drong terug om die wreede lanciers toch te mijden.

Muziekgeschal klonk...

— De gilden, heel de oude tijd, fluisterde Fons.

't Waren de ambachten van Vlaanderen met hun fiere dekens; al die kerels zagen er krijgshaftig uit in hun middeleeuwsche kleedij en herinnerden aan de kloeke vaderen, die 't vrijste volk der wereld waren en hun voorrechten verdedigden tegen graven, prins en koningen. Die gilden tusschen de oude woningen met kleine ruitjes en trapgevels en in 't verschieft de grijze halletoren, ja, dat was wel 't oude Brugge !

— Grave Diederik, die het Heilig Bloed uit Palestina naar Brugge bracht, hernam Fons, die een programma had gekocht en nu alles volgen kon. Die vrouw is de gravinne. ze is omringd van haar juffers; die heilige is St. Bertijn... hij kwam met den grave uit 't verre land naar hier. Maria van Burgondië... dat zal die schoone dame zijn, nevens heur zijde haar vent, Maximiliaan van Oostenrijk... al aardige namen, hé, Elodie... maar 't is van lange jaren geleên !

— Schoone kleeren, mompelde het meisje vol verwondering. Dat moet al rijk volk zijn...

— Ja, ze zeggen de rijkste jonkvrouwen van Brugge... en ze bekostigen dat zelve.

— 't Is lijk al zijde en goud... En zoûn de menschen in den ouden tijd alzoó gekleed geweest zijn?

— Heel zekere.... En dan duidde Fons al de andere groepen en voorname personen aan : den burgemeester, die in den hervormingstijd het H. Bloed verborg en den loodgieter welke de reliquie in een kistje soldeerde; Albrecht en Isabella, die België tot bruidschat ontvingen; krijgsknechten, muzikanten en page's omringden hen.

Maagdekens, bevallige meisjes in wit gewaad, dragend korfjes bloemen, schilden met spreuken, blauwe of witte vlaggetjes, veelkleurige linten, scheidden 't historisch deel der processie van het Bijbelsch.

Statig trokken de eerwaardige aartsvaders voorbij, dan de profeten en de koningen, het Oude Testament was hier vertegenwoordigd, en Elodie herinnerde zich al die wonderbare vertellingen uit haar Gewijde Geschiedenis.

Gloria in excelsis Deo ! klonk het helder als kristal. Zestig meisjes kondigden door hun zoet gezang 't stal-leken van Betlehem aan. Daar was het, met 't kinde-ken Jezus in de kribbe en hierrond Maria, Jozef, de herders en de Wijzen, den os en den ezel, en met de gouden sterre boven 't dak. En Elodie dacht aan den zaligen Kerstnacht, als ze met vader en moeder langs 't slijkerig of besneeuwde wegelke naar de plaatse ging, waarheen 't hel verlichte kerkje de geloovigen wenkte.

't Nieuwe Testament ! Jezus en de schriftgeleerden, met luider stemme teksten aanhalend.

Jezus, begroet door de daverende Hosannah's van 't juichende volk !

En dan, o ! tegenstelling, soldaten die den Zone Gods meeleeiden... Het Kruis... en Maria steunend op St. Jan, gevolgd door weenende en klagende vrouwen.

De Kruisberg ! Het Heilig graf !

De menigte zonk op de kniën... vermanend klonk de zilveren bel...

De rij bisschoppen zegende het volk met 't teeken des kruises.

Elodie trilde van mystieke ontroering, vouwde vroom de handen en bad innig, 't hoofd naar rechts

geheld en met op 't gelaat een zoete uitdrukking van ingetogenheid als op dat van 't Onze Lieve Vrouwe-beeld in het grijze kerkje te Meerdale, het geboortedorp.

Fons lag aan haar zijde geknield, den hoed in de gevouwen handen, de oogen zedig neergeslagen.

De processie was voorbij. De menigte stond op, de rijen vloeiden ineen tot een wemelende massa, die de gansche straat vulde en afzakte in de richting der Markt.

Elodie was tot de werkelijkheid teruggekeerd en als tegen haar wil blikte ze naar 't bovenraam... maar Pol Masselis was verdwenen.

* * *

Elodie en Fons zaten voor een herberg op de Markt. De foor was nu in vollen gang. De paardjesmolen draaide, worstelaars in spannend, vleeschkleurig pak zwaaiden halters en gewichten, de kijkers uitnoodigend hun kracht te komen bewonderen. Clowns vertoonden hun flauwe en soms platte poetsen; hier trachtte men volk te lokken bij een reus en een dwerg, daar bij een kalf met vijf pooten, elders bij twee aaneengegroeide kinderen; veel ellende der wereld werd hier tentoongesteld, en bewonderd; orgels dreunden tegen elkander in, nog overschetterd door krijschende trompetten of daverende trommels van andere tenten; geweren knalden, bellen klonken. Een geur van olieballen, wafels, gezouten schol, peperkoek zweefde over 't plein. Kloeke boeren, blozende boerinnen en stedelingen drongen door elkander, kinderen, veelal in hun communie-kleed, de jongens deftig in 't zwart, de meisjes in 't wit of 't grijs, slenterden van kraam tot kraam, zeurend om speelgoed en lekkernij, soms

zoo vervelend dat een vertoornde moeder een klinkende oorveeg uitdeelde.

Elodie en Fons rustten uit van 't lange staan in den dichten menschenhoop en de jongeling was blijde dat hij zijn meisje trakteeren mocht op een glas wit bier en krentekoeken. Hij dwong haar makrons 1) te draaien op 't bord van een leurder, gedroogde nootjes te koopen van een anderen kramer, hij liep om witsch, dan om een stuk «servlaan» 2) en wilde maar, dat zij voortdurend at... en hij betaalde, hoe ze ook tegenstribbelde en voorspelde, dat ze «kwelijk» 3) worden zou van al dat verschillend voedsel. Maar toch was ze hem dankbaar voor al zijn oplettendheden.

— Tiens ! wie we hier hebben ! riep een jongeling, die zich aan 't naburig tafeltje, doch vlak bij Elodie neerzette. 't Was Pol Masselis. Het meisje bloosde hevig, kon haar ontsteltenis niet verbergen en keek als smeekend naar Fons.

— Dag Masselis, groette Fons koel.

— Un verre de bière 4), zei de rijke boerenzoon, die in de stad altijd Fransch sprak. Un pils ! riep hij den kelner achterna, aldus toonend dat hij de verschillende biersoorten kende.

Uitdagend staarde hij Elodie aan, die den blik terneer geslagen hield.

Maar eensklaps stond het meisje driftig recht en zei half-gebiedend :

— Fons, we gaan voort !

— En tik je niet een keer met mij ? vroeg Masselis... en er klonk nijd uit zijn stem. Je gaat lijk op de vlucht.

— Kom Fons ! hernam Elodie.

1) kleine koekjes op papier geplakt. 2) paardenworst.
3) misselijk. 4) een glas bier.

Verwonderd volgde de jongeling haar.

— Ha, d'heilige Elodie vrijt te Brugge... ze gaat daarvoren naar de steê 1)... maar thuis houdt ze de oogen naar de aarde ! riep Masselis kwaad.

Fons keerde zich driftig om.

— Wat belieft er je, meneere Masselis... wat hebt je ons te zeggen ? vroeg hij heftig.

Maar Elodie trok hem angstig aan den arm, smeekend :

— Ga mee... en maak geen ruzie...

— Ja, ga zeere 2) mee, ze mogen julder niet zien ! spotte Pol. Wat zoûn de menschen wel zeggen !

— Kom ! drong Elodie weer aan, en haar vriend voldeed aan haar verzoek, na nog een blik vol verachting op den rijken dorpsgenoot geslagen te hebben.

— Wat 'nen hooveerdigen zot ! zei hij nog verontwaardigd. Hij peinst, dat ie alles doen mag, omdat zen vadere rijke is.

Maar toen vertelde Elodie hem alles... en eerst schrok Fons bij die bekentenis, doch dan bedenkend, dat het meisje hem verkoos boven den schatrijken Masselis, toekomstigen eigenaar eener uitgestrekte hoeve, de hoop van veel moeders, die huwbare dochters hadden... toen hem dit alles plotseling duidelijk werd, drukte hij teeder Elodie's arm en mompelde :

— Je ziet mij geerne... wat ben ik gelukkig !

En vol liefde keek hij haar in de oogen, zoodat hij tegen een Bruggeling aanbondsde, maar hij hoorde diens scheldwoord «lompen boer» niet, doch drong dichter tegen de maagd, overgelukkig nu hij nog beter begreep, hoe lief ze hem had.

— Ha, zit het alzo... was hij daarvoren zoo kwaad ?

1) stad. 2) gauw.

herhaalde hij dan wel vijf maal. Maar, dat hij oplet... je zijt nu de mijne... alleen de mijne... en 'k en late je niet meer los !

— Fons, smeekte ze... Fons, je gaat hem mijden, he? 'k Zou op ieders tonge rijden 1), moesten julder ruzie maken... Fons, je gaat hem mijden?

— Wat kan mij dien dwazen neuzemaker schelen... w'hèn geen zaken met elkaar... zij gerust, Elodie... ik zie hem nog niet !

Nog eenigen tijd wandelden ze op de Markt, bezochten een paar tenten, maar dan begaven ze zich in de buitenwijken, waar het nu eenzaam was, en men slechts een grijsaard zag, kalm zijn «puuptjie toebak» rookend, of een vrouwtje, krom en gebogen, de sporen van een lastig leven op 't vermagerd, gerimpeld gezicht, mijmerend toch over den tijd, toen ook zij naar de foore ging, die toen veel belangrijker en ook deftiger was dan nu. Verliefd zwierven deze kinderen van 't land langs de kalme grachten, wier kaden met mos waren bedekt, onder de hooge en breede boomen, voorbij doodsche woningen, nog herinnerend aan den gulden tijd, afgebrokkelde vestingmuren, maar getooid met jong groen, oude kerken, welke verdwaald schenen in die ledige, armoedige buurt. Maar Fons en Elodie zagen 't oude Brugge niet, keken slechts vluchtig naar de blanke zwanen, die trotsch in de vaarten zwommen; hun oor vatte nauwelijks de klanken van den beiaard, welke de stilte der verlaten stede nog meer deden uitkomen. Ginds op de Markt en in de omliggende straten heerschten woeling en beweging, maar 't gerucht drong niet tot hier door, waar men als in een tooverstad verplaatst scheen, of in een uitgestrekt begijnhof.

1) iedereen zou over mij praten.

De kantwerksters, die op andere dagen voor hun lage huizekes zaten, gebogen over hun speldekussens, ijverig ratelend met de bobijntjes, de spelende kinderen, welke naar hartelust over het plaveisel rolden en bolden, de werkloozen, die men gewoon was tegen de leuningn der grijze bruggen te zien, zich koesterend in de zon, allen waren nu heen naar 't tooneel der foore, die om er de met moeite bespaarde centen te verteren in tent of danszaal, deze om onder 't eentonig geprevel van gebeden een aalmoes te vragen.

Maar Fons en Elodie vonden er een genoeg in, om door die verlaten straten te dolen, want hier waren ze alleen, genoten ze van elkanders bijzijn, konden ze rustig spreken, zonder door de ontmoeting van dorpsgenooten gestoord te worden.

Doch de blijde dag, hoe lang ook, verliep, en Elodie, gedachtig aan moeders vermaning, dwong Fons veel te vroeg naar het station te gaan, want nu moesten ze wel den trein nemen, daar ze anders te laat thuis zouden komen.

Helaas ! als onverschilligen keerden ze dorpswaarts, want 't meisje kon haar schroom niet overwinnen, om de nieuwsgierige blikken en de praatjes harer vriendinnen te trotseeren.

« Eerst met vader spreken, voor we publiek verkeeren », had ze onbarmhartig gezegd.

Maar, o wonder, niet verre van Vermeersch' hoeve, aan den hoek van een korenveld, vonden ze elkander terug en toen de avond zijn schaduwen over 't land wierp en reeds de sterren aan 't uitspansel verschenen, wisselden de minnenden hun eersten, hun reinen liefdekus, waardoor ze hun verbond bezegelden.

En terwijl Fons naar huis ging, zong en juichte alles in hem, en als dronken van vreugde mompelde hij

voortdurend haar zoeten naam. Een groot geluk was over hem gekomen.

Nog dikwijls zag hij om, naar Vermeersch' hoeve, die donker vlekke met haar hoog en dicht geboomte.

De jongeling stond voor zijn huis.

Nu al binnen, nu reeds in de bekrompen slaapkamer, nu al een eind maken aan dezen fraaien en schoonen dag.... den dag zijner verloving !

En 't was zoo'n heerlijke avond! 't Landschap lag er zoo vredig en plechtig !

Fons stapte de boerderij voorbij en wandelde 't pad op, dat zich langs de akkers naar den straatweg slingerde.

In gedachten slenterde hij voort.

O ! wat gevoelde hij zich gelukkig ! Altijd weer moest hij het zeggen ! En welk een zoete vrede woonde in zijn hart.

En zoo was de jongeling in zijn mijmeringen verzonken, dat hij ongemerkt op de «steenbaan» kwam, waarover de dikke boomen hun bladeren als een koepel welfden.

't Geluid van stemmen bracht hem tot de werkelijkheid terug.

— Er nadert volk, mompelde hij. Zeker ook mensen, die van Brugge komen ! Maar neen ! wat is dat ? Twee groote lichten.. lantaarns... en ze staan stil... Een automobiel ! Ie is zekere gebroken... 'k Zal eens tot ginder gaan, 'k kan misschien een handje toesteken. Zou 't de automobiel zijn van den baron van Wijkegem... maar neen... die komt hier nooit voorbij. De baron was algeelijk te Brugge... maar zijn bane is niet langs onze parochie... Wiens kan 't wezen ?

Zoo bij zich zelve sprekend, spoedde Fons zich naar de lichten, die werkelijk aan een automobiel

toebehoorden en hun hel schijnsel ver over den weg en 't aangrenzende land verspreidden.

De zoon van boer Dhondt hoorde een welbekende stem. Knorrig klonk het :

— 't Is altijd 't zelfde met julder automobiels... toujours en panne 1) toujours, toujours ! Maar ik heb hem gehuurd tot Meerdale... en je gaat me tot daar voeren ook... ga je me tot daar voeren !

— Zooals ge wilt, meneere... maar je gaat een half uurke patientie 2) moeten hebben... de reparatie 3) zal zoo lange duren.

Fons had in den eersten spreker Pol Masselis herkend en wilde zich nu maar verwijderen, doch de rijke jongeling, die ook naar de hand van Elodie Vermeersch gedongen had, riep luid :

— Is er daar entwie ? Allez ! spreek eens... toog je ne keer !

Fons sprong zijwaarts, maar kwam nu juist in het schijnsel der groote lantaarn....

— Ah, 't is Monsieur Dhondt ! spotte Masselis. En is mademoiselle Vermeersch niet meer bij je ? Die zal nu nooit in een automobiel naar Brugge rijden ! 'k Zie ze al zitten op een driewielskarre nevens joen ! Ha, ha ! op een driewielskarre naar de stée... of op een hondenkarre misschien !

— 'k Zou maar zwijgen, je hebt tevele gedronken en mensen, die in alzo een staat zijn, klappen zotte dingen, antwoordde Fons, verontwaardigd over de beleedigende woorden.

— Ik kan me toch in een automobiel naar huis laten brengen, hé ! Gij zijt zeker langs Lepelare teruggekeerd ? hernam de spotter.

1) altijd blijven steken. 2) geduld. 3) herstelling.

— 't Is maar jammer, dat je nu niet voort kan, de menschen zullen in hun bedde liggen, ze gaan je niet zien, in jen automobiel. Of wil ik een koppel koeien halen, ze kunnen je karre naar de plaatse trekken !

— Ge zijt jaloersch !

— 'k En doe, meneere Masselis, 'k ben veel te content 1) om jaloersch te zijn !

— Je peinst, dat je ze hebt ! hernam de ander, op Elodie doelende. Nog niet, jongen, nog niet ! We zullen zien, wie er wint ! Masselis is rijke... en gij zijt een arme duts... 2) een koeboertje.

— 'k Ga je goên avond wenschen, rijke meneere. Ik doe je te vele eere aan, met zoo lange tegen je te klappen... je weet niet, wat je zegt !

— Wacht maar, we zullen elkander nog ontmoeten ! Wacht jongen ! riep Masselis woedend. Ik laat me niet beledigen !

— Wel thuis me jen automobiel ! spotte Dhondt, terwijl hij heenging.

— Hoogmoedige dwaas ! mompelde hij. Ik had eigenlijk moeten zwijgen ! Elodietje heeft me zoo gevraagd, hem te mijden... 'k ga 't doen ook ! Ie en is niet waard er me kwaad voor te maken.

Fons mijmerde weer.

« We zullen zien, wie er wint ! »

Masselis' woorden klonken hem nog in de ooren... en de jongeling schrok.

Masselis was rijk... en om zijn geld werd hij geëerd en gevleid !

Welke parochiaan ging hem zonder groeten voorbij !

Masselis bezat land... en om geld wordt er veel ge-

1) tevreden. 2) sukkelaar.

daan... veel verloochend... veel bedorven... veel gezondigd !

— 'k En mag alzo niet peinzen ! zei Fons halffluid. 't Is een belediging voor Elodie ! Heeft ze den rijken boerenzone al niet geweigerd en mij verkoren ? Ja, Masselis, we zullen zien wie er wint ! Of betere, ik heb al gewonnen ! Elodie is de mijne... Ja, ze is de mijne ! Wat peinze ik nog aan joen ?

En weer zong het in Fons' harte...

De jongeling bereikte de ouderlijke hoeve en stapte over den boomgaard.

Vader Dhondt stond zijn pijpje te rooken voor de deur, ook genietend van den schoonen, zoeten Mei-avond.

Door 't venster zag de zoon, hoe moeder voor 't Mariabeeld twee kaarsen ontstoken had. En de boerinne lag geknield op een stoel en bad.

— Goên avond, Fons, groette vader. Hebt ge je wel geamuseerd ?

— Jaa 'k, vadere... een schoone avond, hé ?

— Parteklier 1) schoone... 't is of er boter in de lucht hangt. En vele volk te Brugge, zekere ?

— Je kunt dat peinzen !

— 't Weere en kost niet betere zijn ! Maar zeg ne keer, wat lichten zijn dat ginder op den steenweg... en ze blijven zoo op de zelfde plekke ?

— 't Is een automobiel, vadere ! En je zou nooit raden wie er in zit !

— De baron van Wijkegem ?

— Ie zou wel baron willen zijn en soms peinst ie dat ie 't is ook...

— Pol Masselis, misschien ?

1) bijzonder.

— Ja, Pol Masselis !

— Wel, wel, beziet dat ! 't Geld en kan niet op ! Treinen loopen er zoovele, als je wilt, en dat komt per automobiel af ! 't Is me 't manneke ! En is 't kraam gebroken nu ? Dat gebeurt dikwijls met die stinkers !

— Jaa 't ! En Pol wil algelijk, dat de chauffeur hem naar de plaatse 1) voert, en nu wacht ie tot de reparatie gedaan is ! zei Fons lachend.

— Om gezien te zijn, van eigen ! 2) Maar de menschen gaan in hulder 3) bedde liggen ! Bezie dat toch ! Er zal wat worden van Polletje Masselis. Als ie maar niet op stroo sterft, gelijk 't met zoo velen gebeurd is di peinsden, dat hun geld niet op en kon !

Moeder kwam nu ook naar buiten.

— Ah, Fons ! zei ze hartelijk. God zij geloofd, dat ik je gezond weere zie ! Kom in huis en eet... en ga slapen, want je zijt voorzekere moe en morgen is het vroeg er uit, hé, morgen is 't weere te werken.

— 'k En heb geen hongere, moedere, zei de zoon. 'k En ga niet meer eten.

— Geen honger ! Allez, je zou geen honger hên ! Een gast lijk gij... geen honger ! Te vele koeken gegeten, misschien ?

— 'k En doe, moedere, maar ik heb algelijk 4) een schoone zoetekoeke meegebracht. Hier is jen pand, moedere !

En de zoon legde zijn geschenk op tafel. De boerin opende 't pakje en riep vol bewondering uit, terwijl ze de armen omhoog sloeg :

— Wat een eendelijke 5) koeke ! Zie eens, vadere ! Wel bedankt, Fons ! Maar eet nu wat... toe jongen ! Gij hebt toch hongere zekere ?

1) dorpskom. 2) natuurlijk. 3) hun. 4) toch. 5) kolossaal.

— 'k En doe, moedere... 'k Ga slapen...

— Is er entwat gebeurd, jongen ? vroeg de vrouw ernstig. Zeg ons, is er entwat gebeurd ?

— Entwat gebeurd, moedere ? herhaalde Fons. Wat zou er gebeurd zijn !

— 'k En wete 't niet, maar je doet zoo aardig, dunkt me ! Je doet anders of gewoonte !

— Zoo aardig, anders of gewoonte, moedere ? stamelde de zoon, zonder eigenlijk te weten, wat hij zei.

O ! hij wilde zijn ouders deelachtig maken van 't groote geluk, dat heden over hem was gekomen... hun spreken over Elodie... 't brave, schoone meisje... over zijn liefde, maar hij durfde niet, hij, de groote kerel, was bloo, was verlegen.

En als een kind stond hij daar nu, de kloeke gast, de sterke Fons, blozend, bedeesd, beschaamd, de oogen neergeslagen.

— Er is entwat, jongen ? hernam de boerin bezorgd. Heb je verdriet ? Zeg het ons !

— O ! neen moedere ! riep hij luid... Verdriet, neen, neen... maar... o ! neen, geen verdriet !

Doch de woorden kwamen niet, en als hulpeloos blikte de struische kerel van vader naar moeder en van moeder naar vader.

— Zeg ons, wat je deert, Fons ! sprak nu ook de boer. Ruzie gehad misschien ? Ik ken de jonkheid ! 't Bloed vliegt op... men vecht rap !

— 'k En heb geen ruzie gehad... neen, neen, vadere... en er deert mij niets !

— Mogen we 't niet weten, Fons ? vroeg de boerin ongerust. We zijn toch jen ouders... en we hebben maar één kind sedert Ons Heere ons Juliatje in den Hemel genomen heeft. Gij hebt al onze liefde !

— Maar jaa'g, ge mag 't weten ! kreet de jongeling..

Maar hoe ga ik het zeggen? 't Is zoo aardig... hoe ga ik het zeggen?

— Allez ! zet je daar eens op dien stoel, hernam de vrouw. Met wie kun je beter klappen als met vadere en moedere?

Fons zag rood in zijn wezen en hij beefde lichtjes.

Maar eindelijk kwam het er uit, en snel rolden toen de woorden, als ware de zoon blijde er zich van te kunnen ontlasten.

— Vadere... moedere.... 'k zie Elodie Vermeersch gaarne en zij mij ook... en we zijn te gare geweest vandaag... en, vader... moedere...

Weer bleef de zoon steken.

— Ha, ha ! zei Dhondt.

— Elodie, sprak zijn echtgenoot... Ah, jongen, 't is dat ! Elodie is voorzeker een braaf meisje... en gij zijt een brave jongen, en wel ja je zoudt gulder wel bij elkander passen, nietwaar vadere?

— Zekere, zekere, moeder, maar wat zal boer Vermeersch zeggen?

En Dhondt staarde naar omhoog als zocht hij 't antwoord op die gewichtige vraag daar boven op de dikke zolderbalken.

— Wat zou Vermeersch zeggen? hernam moeder.

— Wat zou hij kunnen zeggen? Zijn wij geen trefelijke mensen? Zijn wij minder of hij?

— Niemand kan den vinger naar ons uitsteken, stemde de boer toe. Neen, niemand, niemand ! Ik heb geen mensch te kort gedaan... al zeg ik 't zelf ! Maar Vermeersch draagt 't harte hooge... en ie houdt zich voor een grooten boer ! En 't is waar, ie en is niet van de armsten.

— Ik zal al gauw met boer Vermeersch spreken, zei Fons. Dus gij, vadere en moedere, stemt toe?

— Zeker, jongen, Elodie is een braaf meisje, antwoordde Dhondt.

— Ze gaat een goede vrouw zijn, beaamde de boerin.

— Ehwel ! zoo spoedig mogelijk zal ik naar Vermeersch gaan, verzekerde Fons.

— 't Is de gewoonte, dat de vadere dat doet, wedervoer Dhondt. Maar wil je gij gaan, 't is betere, Fons!

— Wel, wel, wie zou dat peizen ! hernam moeder. Ah ! gij oolijkaard, je gaat gij daarvoren zonder kameraden naar Brugge ! Je hadt gij al met een kameraad afgesproken !

— 'k En kost geen beter kameraad hebben dan Elodie, moedere !

— 'k Stemme toe, zei Dhondt weer, maar je zijt algelijk nog jonk, Fons.

— Jamaar vadere, we kunnen wachten wi je ! Maar 'k en zou niet geerne hên dat er entwie anders achter Elodie ging !

— Je hebt gelijk ! schertste moeder.

— Je moet nog loten ! hernam vader.

Die loting bracht iets onaangenaams in 't gesprek... Als een dreigend spook naderde die dag... langzaam, ja, maar zeker toch !

— We gaan lezen, zei moeder eindelijk.

En 't drietal knielde neer, moeder op den stoel, vader en Fons op den rood-tichelen vloer. Moeder bad voor, de anderen antwoordden.

Een kwartier later heerschte diepe stilte in en rond 't hoefje.

* * *

Elodie ook dacht aan Fons, maar haar vreugde was vermengd met een vage vreeze. Ze verkeerde nu... maar wat zouden heur ouders zeggen?

Hartelijk werd ze bij haar thuiskomst verwelkomd door moeder, meer gewichtig door vader, veel moest ze nog vertellen van de processie en de foor, nadat ze haar « pand », een grooten peperkoek, door Fons haastig gekocht, had uitgepakt. Maar ze was moe, en verlangde naar bed, en toen ze in haar frisch, vroolijk kamerke stond, en nog eens de witte gordijntjes wegschoof, om naar buiten te kijken, dacht ze vol liefde aan hem, dien ze verkozen had boven den rijksten boerenzoon van het dorp... aan haar Fons, nu 't middelpunt van haar wenschen, haar toekomst-plannen, Fons, dien ze anders beminde dan vader en moeder. En Elodie werd weemoedig, kende 't vreemd gevoel niet, dat haar borst doorstroomde, en toen ze eindelijk neerlag, werden haar oogen vochtig... maar vol vertrouwen vouwde ze de handen en bad voor 't geluk van hem en haar... En zoo prevelend viel ze in slaap.

* * *

— Vandage is 't werken, Elodie, zei vrouw Vermeersch, toen haar dochter den volgenden morgen weer vroeg haar slaapkamer verliet en naar Vlaansche gewoonte een kruiske vroeg, dat de kloeke boerin haar op het blanke voorhoofd teekende, juist gelijk in de dagen toen Elodie nog klein was en 't gebedje der veertien Engeltjes stamelde.

— Jaa 't moedere, 't is te werken, 't en kan alle dagen geen uitgang zijn, stemde de maagd lachend toe.

Ze wiesch haar wezen onder de houten pomp buiten, zoodat het vuurrood zag van 't koude water, kamde dan haar wilde haren voor 't kleine spiegeltje in de keuken, en zette zich aan tafel, waar groote

stapels tarwebrood reeds klaar lagen voor 't gezin, en de knechten en arbeiders, die weldra van alle kanten opdaagden.

Elodie dacht aan haar Fons en door 't raam kon ze ginds in de verte, tusschen de boomen, 't roode pannendak van Dhondts hofstede zien. Fons was in dezelfde doening als zij; ook ginder werd de arbeid hervat na den Zondag en den feest-Maandag, het drukke leven der hoeve, het heen en weer gerol van wagens, het rinkelen van emmers en ketels, 't roepen van bevelen en waarschuwingen, het draven naar stallen of akkers... want in dezen tijd moest er gewerkt worden! En Elodie stelde zich een andere hoeve voor, waar Fons baas en zij bazin zou wezen; ja, ver lag die dag nog in 't verschiet, maar komen zou hij, en hij was als een doelpunt, om er blijde heen te staren.

De arbeiders vulden nu de keuken en zetten zich op lage, houten banken om de tafel. Vrouw Vermeersch sprak het gebed uit en de maaltijd begon.

— Camiel, moet je gij niet eten? vroeg de boerin aan den « boever, » een kloeken jongeling van ongeveer twintig jaar, maar wiens gelaat een zekere ruwheid van gemoed verried.

— Merci, bazinne... ik en heb geen hongere... een kom koffie zal me deugd doen, antwoordde de paardenknecht met heesche stem.

— Camiel heeft nadorst, plaagde de jonge veehoeder.

De boever keek den knaap dreigend aan, maar zei niets.

— Hij is gister naar Brugge geweest en ie kon zen bedde niet meer vinden... hij lag er dezen ochtend nevens, vervolgde de veehoeder lachend.

— 'k Zal ik joe nevens jen banke smijten, als je jen stoute muile niet houdt ! riep Camiel met een vloek.

— Is 't nu gedaan? zei de boerin toornig. Knappe, zwijg gij, en Camiel, hier en wordt er niet gevloekt.

Men had eerbied voor de bazin, en zelfs de ruwe boever vergenoegde zich met iets binnensmonds te brommen. Maar de boer kwam nu uit zijn slaapkamer en driftig vroeg hij :

— Wat hoor ik daar? Camiel, 't was joen stemme... Je hebt dezen nacht al genoeg laweid gemaakt... ik heb je wel hooren thuis komen... maar je peinst gij, dat je hier al moogt doen wat je wilt... maar als gij dronken... en dan nog al zingend op 't hof zwijmelt, terwijl alle treffelijke menschen in bedde liggen, zou ik me 's uchtends stille houden in plaats van te vloeken.

Camiel was een uitstekende werkmán. Niemand, uren in den omtrek, kon zoo met de paarden omgaan als hij, en menige boer benijdde Vermeersch zijn knappen boever, wien de wildste dieren gedwee gehoorzaamden.

De jongeling wist natuurlijk wel, dat zijn kunde allerwegen geroemd werd, en hij was er trotsch op... zoo trotsch zelfs, dat hij zich als een onmisbaar persoon beschouwde, die nimmer om een dienst moest verlegen zijn, en dus ook wat meer doen mocht dan een ander. Maar daardoor moest hij eens in botsing komen met Vermeersch, die meester op zijn hoeve wilde zijn niet alleen, doch gaarne een verren afstand bewaarde tusschen baas en knecht. Het had den boer al lang verveeld, dat Camiel 't hoofd zoo in de hoogte stak, maar de vrede was tot heden toe bewaard geworden, daar Vermeersch niet gaarne zijn bekwamen

boever missen zou, doch dezen nacht, toen hij gewekt werd door Camiels schor gezang, had hij zich voorgenomen den onbeschaamden kerel eens goed de waarheid te zeggen, en de omstandigheden brachten er hem toe, het nu te doen, in ieders tegenwoordigheid.

En juist dit vooral kwetste Camiels eigenliefde. Hij, de beste boever van Vlaanderen, die maar één woord spreken moest, om een goede plaats te verkrijgen, werd hier « bekeven » als een koeier... en door een boer, dien hij in 't diepst van zijn hart haatte om zijn meesterschap over hem, om zijn rijkdom en aanzien !

Ieder staarde Camiel aan, die een oogenblik zweeg, maar dan driftig uitriep :

— Baas, ik zal zingen als ik wille... hoor je dat... als ik wille, als ik wille... ja — en hij vloekte weer — als ik wille ! En voor joen en zal ik dat niet laten ! Gij, mij bekijven... bekijf liever jen dochtere, die als een dibbe naar de bloedprocessie gaat, maar in stille straatjes loopt te vrijen ! Ik door joen bekeven worden... door joen... ik zal zingen als ik wille en vloeken ook...

Maar ieders blik was van Camiel op Elodie overgegaan, die van schaamte het oog niet durfde opslaan en 't gloeiend wezen over haar brood boog...

Wat haar innig, ja bijna heilig was, haar diepste gevoel werd hier zoo ruw, zoo ontzettend wreed blootgelegd en op zulke lage wijze voorgesteld !

De tranen schoten haar in de oogen, alles in de keuken scheen om heur heen te draaien, en, toegevend aan een heftigen drang om dit gezelschap te ontvluchten, wankelde het arme meisje naar de nevenkamer... 't slaapvertrek harer ouders.

Boer Vermeersch beefde van toorn.

— Weg ! riep hij... vandage nog... nu seffens... wacht, jen geld !

En de baas haalde eenige vijffrankstukken, wierp ze ruw op de tafel voor Camiel en herhaalde :

— Weg nu... je hebt meer dan je toekomt... geen ure langer op mijn hof !

— Ons zoûn ze alles mogen zeggen, maar zij en willen de waarheid niet hooren, zei de boever, zich tot zijn werkgezellen keerend. Maar met mij en doen ze niet wat ze willen.

Kalm streek hij het geld op, ieder stuk nauwkeurig bekijkend.

— Dit en is geen goed, baas, sprak hij tergend bedaard, een der munten terugschuivend. Goê werk, goê geld.

— Hier is een ander, zei de boerin. Doe nu wat de baas zegt en vertrek !

— Op men gemak bazinne... ik en heb geen haaste... ik en moete niet loopen om een andere plaatse..., zooveel als ik er wille.

Vermeersch begreep wel, dat de ruwe kerel hem uitdagen wilde.

— Je zou geerne zien dat ik je buiten smeed, her-nam hij, nu zijn drift bedwingend, maar, jongen, ik en ga mijn handen niet aan je verbranden... ik geef je een ure om mijn hof te verlaten... zijt ge dan niet weg, dan zal de politie een woordje meespreken.

Camiel lachte hoonend. Toch stond hij op, en ging fluitend naar buiten. Vlak voor het raam maakte hij een buiteling op het gras, liep dan op zijn handen, de beenen gestrekt omhoog, sprong weer overeind en riep luid, zoodat men 't binnen hooren kon :

— Wel, wel, ons Elodietje durft al te vrijen !

Eindelijk verdween hij in den stal. Een kwartier later keerde hij met een pakje aan de hand bij het woonhuis terug, maakte grapjes met de arbeiders, die zwijgend en ernstig naar hun werk gingen, stak dan zijn ruigen kop naar binnen en zei spottend :

— Baas en bazinne en Elodietje, ik heb de eere julder te groeten met handen en voeten. En luid zingend, een oud Vlaamsch volksliedje, trok hij het erf af.

Elodie hoorde wat hij zong. Tot in de nevenkamer klonk het :

En dat men moedere moeste weten,
Als dat ik vrije van men zestiende jaar.
Ze zou mij in een klooster steken,
Tot op mijn een en twintigste jaar.

Het meisje sidderde. Zoo moest Camiel ook eens in 't dorp zingen ! Zondag durfde ze niet naar de hoogmis gaan. Zou ieder niet naar haar gluren ? En dan de gesprekken overal ! O ! had ze het toch maar niet gedaan !

Vader en moeder traden in de kamer. Hun gelaat stond ernstig, en gewichtig als een rechter zette Vermeersch zich op een stoel, terwijl moeder meer medelijdend naar heur dochter keek.

— En vertel gij nu eens wat er gister gebeurd is, zei de boer.

Weenend verhaalde Elodie haar kennismaking en verkeer met Alfons Dhondt. Niets verzweeg ze, want dit meisje was oprecht van gemoed, eenvoudig en onschuldig, en ze was thans zelfs blijde, dat ze 't haar drukkend geheim aan heur ouders mededeelen kon. De boer en zijn vrouw luisterden, zonder haar in de rede te vallen en toen Elodie alles eerlijk bekend had, zei vader :

— Je zijt niet plichtig.

De maagd had wel kunnen juichen. Ze had een strenge berisping, een bestraffing verwacht en vader verklaarde haar onschuldig, terwijl moeder vriendelijk glimlachte.

— Je en zijt niet plichtig, hernam de boer, drukkend op ieder woord. Maar — en nu poosde hij even — Elodie je en moet geen geheimen hebben voor ons. Je zijt nu op een leeftijd, om in kennis te komen met een jongeling, we begrijpen dat gevoel, maar waarom dat verzwijgen voor jen ouders? 'k Weet wel, ja 't is een beetje de mode, en vele ouders gebaren dat ze niets zien, voor de kinderen met trouwplannen komen, maar je zijt onze eenige dochter... je zijt onze keppe... 1) en je moet ons altijd jen vertrouwen schenken.

— Vader, ik heb Fons gisteravond nog gezegd, dat hij met julder moest spreken en ie zou het doen, zei Elodie haastig.

— Dat is brave, kind. En nu... en trek je niets aan van al wat die sloeber Camiel verteld heeft... Fons is een brave jongen.

— Dat is ie ! stemde moeder toe.

— Ie is van onzen stand, de zone van een goeden boer... want onze dochter en mag niet verminderen als ze trouwt. Ge kunt verdere kennis maken met Fons.... we zullen later zien wat dat worden zal.

Moeder knipoogde tegen haar kind, maar zei niets, want vader, die een hoogen dunk had van zijn eigen gewichtigheid, werd niet gaarne in de rede gevallen.

De boer ging voort met op zalvenden toon Elodie te vermanen, en Fons te prijzen, maar dit laatste meer

1) lieveling.

om Dhondts maatschappelijken toestand, dan om 's jongelings deugden.

Dit belangrijk onderhoud liep voor 't meisje dus buiten verwachting goed af. En toen ze eindelijk aan 't dagelijksch werk begon, zong en juichte alles in haar en 't liefst was ze naar haar vriend toegesneld, om hem deelachtig te maken van haar inwendig geluk.

Camiels lasterpraat, het gebabbel der dorpsklappeien... dat alles, waarvoor ze kort geleden nog zoo gesidderd had, o ! het kon haar thans niet meer hinderen.

Vader en moeder keurden haar verloving goed, en dat was de onschuldige, kinderlijke maagd genoeg. Het ouderlijk gezag stond hoog voor haar. En toen Fons 's avonds, na de dagtaak, eens bij de hoeve loeren kwam, en Elodie hem ontdekte, werd hij zegevierend binnengeleid, dat alle arbeiders het zagen... en na een nieuw onderhoud in de nevenkamer, namen beide geliefden overgelukkig afscheid van elkander.

* * *

Camiel scheen niet haastig om een nieuwe betrekking te zoeken.

Hij had geld... en de vijf frankstukken rammelden verleidelijk in den zak... en dwongen hem naar de herberg te gaan, de eene uit, de andere in, en evenals in alle Vlaamsche dorpen, waren er ook hier veel «staminees», zoodat de boever den ganschen dag dronk en 's avonds ouder gewoonte naar Vermeersch' hoeve zwijmelde, waar hij bij de haag neerviel en zijn roes uitsliep.

Maar de koele nachtlucht wekte hem vroeg, want 's morgens was Camiel verdwenen. Doch de koeier kwam verschrikt in huis stormen en riep den boer,

die nog geeuwend bij tafel zat, verschrikt toe : «Baas, Bles zijn staart is afgesneden !»

Boer Vermeersch staarde den knaap een oogenblik geheel verbijsterd aan.

— Bles zijn staart... zijn staart, stotterde hij. En woest sprong hij dan op en rende naar den stal. En waarlijk, daar stond zijn paard geschonden, zijn fiere Bles, waarop hij zoo trotsch was.

— Wie heeft hem dat gelapt ! Ha, de sloeber zal dat bekopen... ik sla hem den kop in... kan ik den schavuit in mijn handen krijgen ! schreeuwde de landbouwer woedend.

— 't Is voorzeker 't werk van Camiel, zei de koeier, zeer onder den indruk van zijns meesters toorn.

— Camiel, Camiel ! herhaalde Vermeersch, bevend van drift. Allez, koeier, haal de gendarmen ! Zulke sloebers moesten ze voor hun leven in 't kot steken...

Lang bleef Vermeersch in den stal. Zijn vrouw kwam bij hem en zij ook jammerde over de verminking van hun beste paard.

Twée gendarmen kwamen spoedig 't geval onderzoeken en Camiel, de boever, werd een uur later van zijn bed gehaald, waar hij zijn tweeden vrijen dag wilde doorbrengen, en naar de gendarmerie geleid. 't Kleine dorp stond in rep en roer, overal zag men groepjes mannen en vrouwen; de schoolmeester, de geleerde der parochie, werd geraadpleegd en moest vertellen welke straf er op zulk een misdrijf stond; men haalde oude histories op van dergelijke verminkingen, kwam dan op 't hoofdstuk van diefstal, om te eindigen met den moord, jaren geleden op eenouden rentenier aan den Beekkant gepleegd.

De overste der gendarmen ondervroeg intusschen den gevangene, die eerst kwaad was, raasde en vloek-

te, en verklaarde, dat het een schande was den besten paardenknecht van Vlaanderen alzoo te vernederen; maar in 't nauw gedrongen door de sluwe vragen van den brigadier, die nauwkeurig wilde weten, hoe en waar de beklagde den vorigen dag en nacht had doorgebracht, eindigde de schelm met een volledige bekentenis, er nog bijvoegend : 'k Wilde dat Vermeersch beesten allemale den moord staken.

Er daagden nieuwe beschuldigers op. Camiel was een dier lieden, welke in dronkenschap boosaardig worden en zooals ze het noemen hun «koleere» 1) uitwerken moeten, en dit veelal doen op glazen, flesschen, kruiken en andere onschuldige slachtoffers. En zoo had de ruwe kerel in eene herberg den boel kort en klein geslagen. De waardin, een weduwe, had eerst maar willen zwijgen uit vrees voor den gevaarlijken kerel, maar nu deze toch in handen van 't gerecht was, kwam ze haastig haar klacht indienen. Een herbergdochter vertelde aan den brigadier, dat Camiel haar den vorigen dag een «sulferpot» naar 't hoofd geslingerd had. En als bewijs toonde ze een groote, blauwe buil boven haar oog.

— Had ik 't geweten, 'k had je de kele toegenepen, slangenvet ! riep Camiel, die overigens niet loochende.

— Ze zullen en ville voor den tribunal een goede compte maak, verklaarde de brigadier, die een Waal was, maar toch bij de overheid aangeteekend stond als «Vlaamsch kennende»... genoeg om Vlaamsche boeren te ondervragen...

De boever antwoordde met een onbeschofte uitdrukking aan 't adres der rechters... een uitdrukking welke we niet behoeven te herhalen. En de kerel bleef voorloopig gevangen.

1) drift.